

ДЖОН СТАЙНБЕК АКУЛАТА УИКС

Превод от английски: Николай Василев, 2004

chitanka.info

Едуард Уикс живееше в долината на Райските пасбища в тясна мрачна къща на самия път. Зад къщата имаше градина от праскови и голяма зеленчукова градина. Едуард Уикс се грижеше за прасковите, а жена му и красивата му дъщеря се занимаваха със зеленчуковата градина и отглеждаха грах, боб и ранни ягоди за продажба.

Едуард Уикс имаше грубо загоряло лице и малко студени очи почти без ресници. За него се носеше славата, че е най-хитрият човек в долината. Той правеше сложни сделки и се чувстваше много щастлив, когато продадеше своите праскови няколко цента по-скъпо от съседа си. Ако му се удадеше случай, занимаваше се и с продажба на коне, като малко шмекеруваше. Със своята съобразителност беше заслужил уважението на общината, но въпреки това не стана по-богат. Но обичаше да си дава вид, че има спестявания в ценни книжа. На събранията на училищния съвет разсъждаваше с другите членове на общината, когато ставаше дума за различни акции, и затова хората бяха решили, че има значителни спестявания. Жителите на долината го наричаха Акулата Уикс. „Той ли, Акулата? — казваха за него. — Той сигурно е събрал двадесетина хиляди, а може и повече. Умен е той — не можеш го подведе“.

Истината бе, че Акулата Уикс нито веднъж в живота си не бе държал повече от петстотин долара. Най-голямото удоволствие за него бе да смята, че е богат. Той така се наслаждаваше на това чувство, че сам повярва в собственото си богатство. Като определи въображаемото си богатство на петдесет хиляди долара, той заведе тетрадка като главна книга, където вписваше данните от своите влогове и изчисляваше печалбите. Всичките тези действия станаха най-голямата радост в живота му.

По това време в Сълинъс новата нефтена компания реши да извърши сондажи в южната част на окръг Монтъррей. Като разбра за това, Акулата отиде във фермата на Джон Уайтсайд, за да обсъди с него ценността на акциите на новата компания.

— Интересува ме нефтената компания на Южния окръг — рече той.

— Да, отчетите на геолозите обнадеждават — съобщи Джон Уайтсайд. — Аз и по-рано бях чул, че в този район има нефт. Чувал съм го преди много години.

С Джон Уайтсайд се съветваха често по такива въпроси.

— В началото аз не бих вложил много пари — добави той.

Акулата стисна с пръсти долната си устна и се замисли за минута.

— Все си мисля за това — каза той. — Примамлива работа. Имам десет хиляди долара, които така си и стоят. Но преди това трябва добре да се обмисли. Много бих желал да зная вашето мнение.

Акулата вече беше решил какво да прави. В къщи той взе тетрадката и намали въображаемата си банкова сметка с десет хиляди долара, а след това в графата за ценни книжа вписа хиляда долара акции на нефтената компания от Южния окръг. И от този ден започна да следи трескаво борсовия бюлетин. Когато цените на акциите малко се повишиха, Акулата се разхождаше, като тихичко си подсвиркваше, но когато падаха, в гърлото му засядаше буца от страх. Най-сетне цените на Южната нефтена компания отново подскочиха. Акулата изпадна в такова ликуване, че веднага отиде в Универсалния магазин и си купи за камината черен мраморен часовник с две колони от оникс от двете страни на циферблата и с бронзов кон отгоре. Хората в магазина се спогледаха многозначително и някой каза:

— Побъркал ли се е, що ли?

След една седмица акциите окончателно паднаха и компанията се разори. Когато чу тази новина, Акулата незабавно взе тетрадката и записа, че е продал своя дял един ден преди краха на компанията и е получил две хиляди долара печалба.

Пат Хъмбърт, на връщане от Монтърей, спря колата си до къщата на Акулата.

— Чух, че здравата си изгорял с акциите на Южната нефтена компания — подхвърли той.

Акулата доволно се усмихна.

— За какъв ме смяташ, Пат? Аз продадох тези акции преди два дена. Трябва да знаеш, че не съм толкова глупав. Аз виждах, че тези акции не струват нищо. Но знаех, че когато акциите се покачват, ще мога да ги продам изгодно. И когато някои започнаха да продават своите акции, и аз побързах да се отърва от своите.

— Добре си се измъкнал — възкликна възхитен Пат.

И когато той се отби в Универсалния магазин и предаде на всички разговора си с Акулата, хората само клатеха глава и отново

пресмятаха богатството на Акулата. Да, трудно беше сега да се мерят с него.

В това време Акулата взе четиристотин долара от банката в Монтъррей и си купи стар трактор „фордзън“.

Постепенно в Райските пасбища се разнесе такава слава за разсъдливостта на Акулата, че вече никой не се решаваше да купи някаква акция, парче земя или кон, без да се посъветва с него. А когато се обръщаха за съвет, Акулата Уикс разглеждаше работата внимателно от всички страни и като преценяваше всичко, даваше разумен съвет.

След няколко години по главната книга можеше да се съди, че влагайки парите си разумно, Акулата бе натрупал сто двадесет и пет хиляди долара. А като виждаха, че той живее като бедняк, съседите му още повече го уважаваха: богатството не беше му замаяло главата. Да, Акулата беше умен. А жена му и хубавата му дъщеря все така се грижеха за зеленчуците и ги продаваха в Монтъррей. Сам Акулата от сутрин до вечер работеше в градината.

Романтична любовна история в живота на Акулата нямаше. На деветнадесет години той покани здравето, яко момиче Катрин Мълк на три танца. По-нататък всичко мина гладко и той се ожени за нея, защото семейството ѝ и всички съседи очакваха това. Катрин не можеше да се нарече хубава — в нея се чувстваше силата на обядената кобила и пъргавината на млад лебед. След като се омъжи, тя като опрашено цвете загуби силата и свежестта си — лицето ѝ се сбръчка, бедрата наедряха. Чакаше я новата ѝ участ — на труда и грижите.

Акулата се отнасяше към жена си без нежност, но и без жестокост. Той я управляваше с мека непреклонност, като кон. Жестокостта и ласката му се струваха еднакво глупави. Никога не разговаряше с нея човешки, не споделяше своите мисли и надежди, не ѝ откриваше своите неуспехи, никога не говореше с нея за богатството, което съществуваше само на книга, нито дори за реколтата на прасковите. А Катрин би се поразила и обезпокоила, ако ѝ заговореше за тези неща. Нейният живот и без това беше достатъчно обременен с грижи, за да вниква още в работите и мислите на друг човек.

Мрачната къща на Уикс беше като кръпка в цялата ферма. Всяка година природата погребва в земята всичко, което не ѝ е нужно, докато човекът дълго пази всякакви непотребни неща. В двора се търкаляха

чували, вестници, парчета от счупени чаши и забъркани намотки тел. Нито цветя, нито трева имаше около къщата. Те не растяха тук, защото мръсотията и сапунената вода бяха направили тази земя неплодна и неприветлива. Акулата поливаше своята градина, но не виждаше никакъв смисъл да хаби чистата вода като я излива край къщата.

Когато се роди Елис, жените от Райските пасбища тръгнаха на тълпи към дома на Акулата, готови да възкликват: „Ах, какво миличко дете!“ Но когато видяха, че момиченцето е прелестно, те не знаеха какво да кажат. Всички „ах“ и „ох“, с които жените се надяваха да уверят младата майка, че ужасното същество в нейните обятия е човече и че то няма да бъде чудовище, загубиха всякакъв смисъл. При това Катрин гледаше на детето без онзи престорен възторг, с който повечето жени обикновено се стремят да скрият своето разочарование. Когато тя видя, че момиченцето е красиво, душата ѝ се изпълни със страх и лоши предчувствия. Чудната красота за Катрин криеше опасност. „Красивите деца — помисли си тя — обикновено стават изроди, когато пораснат“. Като помисли така, Катрин реши в себе си, че е предугадила коварните замисли на съдбата и с това е лишила същата тази съдба от нейното могъщество.

В първия ден, в който съседите посетиха Катрин, Акулата чу как една жена недоверчиво каза на друга:

— А момиченцето — да му се ненагледаш! Как стана така, че тя роди толкова хубаво дете?

Акулата влезе в спалнята и дълго гледа малката си дъщеря. После размишлява в градината. Детето наистина беше красиво. Глупаво би било да се мисли, че той или Катрин, или някой от роднините е имал нещо общо с красотата на детето: видът на всички беше много обикновен. Ясно беше едно — изпратена му е скъпоценна вещ, а защото мнозина жадуват да притежават скъпоценна вещ, Уикс трябва да я пази. Акулата вярваше в бога само когато смяташе, че бог мисли за него. Той така и не можеше да разбере това мъгляво същество, което вършеше всичко.

Елис растеше и ставаше все по-хубава. Бузите ѝ пламтяха като алени макове, черните ѝ коси нежно се виеха като папратови листа, а очите ѝ криеха море от обещания. Когато някой надникнеше в замислените очички на детето, той неволно си мислеше: „Има нещо в

тези очи, цял живот не можеш да ги забравиш“. Но после изведнъж Елис извърщаше глава и човек възкликваше: „Не, какво прекрасно момиченце!“

Акулата виждаше, че мнозина се възхищаваха от красотата на момичето. Той забеляза как мъжете се изчервяваха, когато поглеждаха Елис, а момчетата се биеха като тигри, ако тя беше наблизо.

На Акулата му се струваше, че във всяко мъжко лице чете алчност. Когато работеше в градината, той често се измъчваше от измислени сцени, като си представяше как цигани крадат малката му дъщеря. Десетки пъти на ден той я предпазваше от най-различни опасности: от конски копита, от високи стобори, от стръмнини. На всеки съсед, на всеки амбулантен търговец, а още повече на всеки непознат той гледаше като на възможен похитител. Когато в Райските пасбища започнаха да говорят, че са се появили скитници, Акулата не се отдалечаваше и на крачка от детето. Случайните пришълци се учудваха на необичайната свирепост, с която Акулата ги пропъждаше от фермата.

Колкото до Катрин, все по-разцъфващата красота на Елис засилваше нейните лоши предчувствия. На нея ѝ се струваше, че съдбата само дебне, за да нанесе страшния си удар. И тя стана робиня на дъщеря си. Кръжеше над нея като птица и вършеше хиляди дребни и безполезни услуги, които са необходими само за умиращ болен.

Макар че двамата Уикс толкова много боготворяха детето и като скъперници съзерцаваха неговата красота, въпреки страховете и грижите им за него, те знаеха, че очарователната им дъщеря е невероятно глупаво, скучно и дори тъпо момиче. А точно това увеличаваше допълнително страха на Акулата. Той беше убеден, че тя няма да може да се защити и ще стане лесна плячка на всеки, който я пожелае. На Катрин пък донякъде ѝ харесваше глупостта на дъщеря ѝ. Това ѝ даваше допълнителни възможности като майка да ѝ бъде полезна. Като я обслужваше, Катрин доказваше своето превъзходство и до известна степен намаляваше пропастта, която лежеше между тях. Всяка слабост на дъщеря ѝ я радваше, защото това ги сближаваше и оправдаваше собственото ѝ съществуване.

Когато Елис навърши четиринадесет години, към многото грижи на Акулата Уикс се прибави още една. Дотогава Акулата се боеше от това, че дъщеря му може да изгуби красотата си, но вече го ужасяваше

и мисълта, че Елис може да загуби и целомъдрието си. Малко по малко този страх погълна всички други страхове. Акулата започна да мисли, че ако Елис загуби девствеността си, то това ще бъде не само позор, но и разорение. Така той стана още по-неспокоен и подозрителен, когато някой мъж или младеж приближаваше фермата.

Тази мисъл не му даваше спокойствие. Той постоянно предупреждаваше жена си да не изпуска Елис от поглед.

— Ти дори не можеш да си представиш какво може да се случи — повтаряше той и в безцветните му очички пламваше подозрението. — Ти дори не можеш да си представиш!

Умствената ограниченост на дъщеря му увеличаваше страха на Акулата. „Всеки — мислеше си той — може да я обезчести. Всеки, който остане насаме с Елис, ще се отнася с нея както си иска. И тя от глупост няма да може да се защити“. Нито един човек не пазеше така по време на бяс своята получила награда кучка, както Акулата пазеше дъщеря си Елис.

От време на време Акулата започваше да се съмнява в невинността на дъщеря си, докато не го убедяха в това. Всеки месец той дотягаше на жена си. Определените дни той знаеше много по-добре и от Катрин.

— Всичко ли й е в ред? — питаше той. Катрин отвърщаше презрително:

— Не още.

А след няколко часа отново:

— Всичко ли й е в ред?

Не я оставяше, докато Катрин не отговореше:

— Е, да, всичко й е в ред. А ти какво си мислеше?

Цял месец Акулата беше спокоен, но продължаваше да бъде бдителен. Невинността засега беше опазена, но трябваше да се пази.

Акулата знаеше, че ще дойде време и Елис ще пожелае да се омъжи. Но когато тази мисъл се мернеше в главата му, той правеше неимоверни усилия да я прогони и забрави. Омъжването на Елис му вдъхваше същото безчестие каквото и обезчестяването. За него дъщеря му беше ценна вещ, която внимателно трябваше да се опази. Проблемът беше естетически, а не нравствен. Ако я лишаха от невинността й, тя щеше да престане да бъде ценната вещ. Акулата не я

обичаше така, както баща обича детето си. Той я гледаше жадно, като предмет, който няма равен на себе си по красота.

От месец на месец си задаваше въпроса: „Всичко ли й е наред?“ и постепенно целомъдрието на Елис стана за него символ на здраве и чистота.

Веднъж, когато Елис навърши шестнадесет години, Акулата се приближи до жена си със загрижен вид.

— Знаеш ли — каза той, — ние не можем да кажем със сигурност дали всичко й е наред. Разбираш ли, ние ще бъдем сигурни в това само ако я прегледа доктор.

В първия миг Катрин втренчено изглежда мъжа си, докато не разбере какво значат думите му. И тогава, за пръв път в живота си, тя избухна:

— Ти си мръсна, подозрителна свиня! — закрещя тя. — Махай се оттук и ако още веднъж заговориш за това, аз... аз ще си отида!

Акулата остана малко учуден, но не се уплаши от нейния гняв. Все пак се отказа да заведе на лекар дъщеря си и останаха само месечните въпроси.

През това време богатството на Акулата, което съществуваше само на тетрадка, продължаваше да расте. Всяка вечер, когато Катрин и Елис лягаха да спят, той запалваше лампата на масата и отваряше дебелия тетрадка. В тези часове, в които пресмяташе своите доходи и разпределяше влоговете си, лицето му приемаше хитър израз, а безцветните му очички се присвиваха. Устните му леко се движеха: в тази минута си представяше, че говори по телефона и прави поръчка в борсата. Неочаквано лицето му ставаше сериозно и след миг тъжно — в момента отказваше да откупи просрочената ипотека на една добра ферма: „Неприятно ми е да постъпя така. Но вие трябва да разберете — това е мой бизнес“.

Акулата записа резултата от тази операция в тетрадката си. „Да, салата — мислеше си той. — Всички отглеждат салата. Съвсем скоро тя ще наводни пазара. Май че трябва да посадя картофи. От тях ще изкарам добри пари. За картофи има хубава земя.“ И той записа в тетрадката си, че е засадил триста акра картофи. Акулата прочете набързо няколко реда. Тридесет хиляди долара лежаха в банката и носеха само лихви! Парите практически бездействаха. Това е позор! Акулата се съсредоточи. Мислеше си как вървят в този момент

работите на фирмата „Сейнт Джоуз Билдинг“. Те плащаха шест процента. Разбира се, не трябваше да се хвърля сляпо в този бизнес. Беше нужно да разузнае допълнително тази компания. И като затвори тетрадката, преди да легне да спи, Акулата реши да се посъветва с Джон Уайтсайд. „Понякога компаниите фалират и чиновниците задигат парите и изчезват“ — помисли си Акулата преди да заспи.

Още преди семейство Монро да се засели в долината, Акулата подозираше всички мъже и младежи в лоши намерения по отношение на Елис, но след като срещна Джими Монро, всички страхове и опасения на Акулата се устремиха към разхайтения Джими. Момчето беше слабо, с красиво лице и чувствена уста. Гледаше на света като надут петел, с онзи дързък и самодоволен поглед, който обикновено е присъщ на колежаните. Говореха, че Джими си попийва джин. Той носеше градски вълнени костюми и никога не обличаше комбинезон. Косите на Джими, намазани с брилянтин, блестяха и той се държеше толкова предизвикателно, че момичетата от Райските пасбища се смущаваха. Джими им хвърляше спокоен и циничен поглед и се преструваше, че не забелязва прелестите им. Той знаеше, че момичетата харесват младежи с минало. А Джими имаше минало. На няколко пъти се беше напивал здраво на танците в Ривърсайд, целувал бе поне стотина момичета и имаше различни приключения под върбите на река Сълинъс. Джими се стараяше да придаде на лицето си колкото се може по-порочен израз и защото се страхуваше, че това не е достатъчно, пусна лоши слухове за себе си, които, за негово удоволствие, се разнесоха из Райските пасбища със светкавична бързина.

Тези слухове стигнаха и до Акулата Уикс и в душата му пламна ненавист към Джими Монро. „Какво знае за живота красивата и глупава Елис в сравнение с такъв развален момък като Джими?“ — мислеше той. И забрани на Елис да се среща с Джими още преди дъщеря му да го е виждала. Говореше за младия мъж с такава ярост, че дори в тъпия ум на момичето се пробуди слаб интерес към Джими.

— Не дай боже да видя, че разговаряш с Джими Монро — каза веднъж Акулата.

— Татко, а кой е този Джими Монро?

— Ти няма какво да се интересуваш толкова от него. Гледай да не те видя някога, че говориш с този тип! Погледнеш ли го само,

кожата ще ти одера.

Акулата нито веднъж не бе удрял Елис по същата причина, поради която не бе удрял и порцеланова чаша. Той дори не се решаваше да погали Елис от страх да не я повреди. Елис никога не биваше да се наказва: тя растеше като тихо и послушно голямо дете.

Безнравствеността се ражда от фантазията. Елис не притежаваше нито едното, нито другото.

И пак въпрос:

— Да не си говорила с Джими Монро?

— Не, татко.

— Само да посмееш!

От това, че баща ѝ толкова често повтаряше тези думи, в главата на Елис покълна силното греховно желание да види този Джими Монро. Тя дори го сънуваше. В сънищата ѝ се явяваше мъж на име Джими, който странно защо приличаше на индианеца от календара. Той пристигаше на блестящ автомобил и поднасяше на Елис голяма сочна праскова. Когато тя захапваше прасковата, сокът ѝ се стичаше по брадичката ѝ и от това Елис се смущаваше. В този момент обикновено майка ѝ я будеше, защото Елис започваше силно да хърка. Катрин беше доволна, че дъщеря ѝ хърка. Този неин недостатък изравняваше дъщерята с майката, въпреки че това не бе женствено.

Когато Акулата Уикс получи телеграма: „Леля Нели почина миналата нощ. Погребението в събота“, той седна на форда и отиде във фермата на Джон Уайтсайд да каже, че няма да може да присъства на събранието на общината. Джон Уайтсайд бе председател. Преди да си тръгне, Акулата се замисли за миг и каза:

— Искам да ви попитам какво мислите за компанията „Сейнт Джоуз Билдинг“?

Джон Уайтсайд се усмихна.

— Малко зная за тази компания — каза той.

— Аз имам тридесет хиляди долара, които ми носят само по три процента лихва годишно. Струва ми се, че ако преценя правилно, мога да получавам по-голяма печалба.

Джон Уайтсайд стисна устни и леко духна на показалеца си.

— Може би компанията си заслужава риска.

— О, не, не обичам подобни рискове — прекъсна го Акулата. — Ако не виждам реалната печалба в нещо, не се и захващам. Твърде много хора рискуват.

— Аз само така казах, мистър Уикс. Това, че компанията плаща толкова високи проценти, означава, че бизнесът им не върви толкова добре.

— Така или иначе, ще намина там — реши Акулата. — Отивам в Оуклънд на погребението на леля Нели и ще спра за час-два в Сейнт Джоуз. Ще намина и в кантората на компанията.

Същата вечер в Универсалния магазин на Райските пасбища се правеха нови предположения за богатството на Акулата, тъй като той беше успял да се посъветва с още няколко души.

— Във всеки случай трябва да кажа едно — заключи Алън, — Акулата Уикс си знае работата. Трудно се лъже. Той ще се посъветва с когото трябва, а и сам ще помисли преди да реши нещо.

— Да, бива си го — съгласиха се останалите.

Акулата замина за Оуклънд в събота сутринта, като за първи път остави жена си и дъщеря си сами.

А в събота вечерта Том Бренън отиде във фермата на Уикс, за да покани Катрин и Елис на танци в училището.

— О, не зная как би погледнал на това мистър Уикс — каза Катрин с треперещ от страх глас.

— Но той нали не ви е казал да не ходите? Така ли е?

— Да, но никога по-рано не е заминавал. Страхувам се, че няма да му хареса.

— Той просто не е мислил за това — уверяваше я Том Бренън. — Я се обличайте по-скоро.

— Да отидем, мамо — намеси се и Елис.

Катрин знаеше, че дъщеря ѝ се съгласи да отиде на танци толкова лесно, защото беше много глупава, за да се страхува от баща си. А кой знае какво щеше да каже той. Катрин се ужасяваше, като си помислеше за седмиците мъчителни разговори, които щяха да започнат след неговото завръщане. Тя вече ясно чуваше гласа на мъжа си: „Не разбирам как реши да отидеш в мое отсъствие. Когато заминавах, аз смятах, че ти и Елис ще си гледате работата. А първото, което вие направихте, беше да отидете на танци“. После щяха да започнат въпросите: „С кого танцува Елис? Какво ѝ каза той? Ти защо не чу? Ти

трябваше да чуеш“. Акулата нямаше да се сърди. Но седмица след седмица щеше да говори непрестанно едно и също, докато Катрин не намрази завинаги танците. А когато настъпи определения ден от месеца, въпросите на Акулата ще бръмчат около нея като комари, докато той не се увери, че Елис не чака дете. Катрин смяташе, че заради едни танци не си заслужаваше да слуша упреците на Акулата.

— Да отидем, мамо — молеше Елис, — ние никога не сме ходили никъде сами.

Вълна от съжаление се надигна в душата на Катрин. Бедното момиче, то наистина никога не бе имало тайни. Елис никога не бе говорила с момчета, защото Акулата не я оставяше да направи и крачка без него.

— Добре — каза едва чуто Катрин, — ако мистър Бренън ни почака, ще отидем.

При мисълта, че ще накара Акулата да се безпокои, тя се почувства силна.

За селските момичета много голямата красота е пречка, подобна на недъгавостта. Когато момчетата гледаха Елис, гърлото им се свиваше, ръцете и краката им се вдървяваха, а вратовете им силно се изчервяваха. Нищо не можеше да накара младежите да заговорят или поканят на танц Елис. Напротив, пред нея те лудо танцуваха с не толкова красиви девойки, бяха шумни като деца и вършеха всякакви лудории. Когато Елис извъръщаше поглед от тях, те я заглеждаха настойчиво, но в мига, в който отправяше поглед към тях, те по всякакъв начин се опитваха да покажат, че не забелязват присъствието ѝ.

Елис не познаваше красотата си, а по време на танците никой не я канеше.

Когато Катрин и Елис влязоха в училищното помещение, Джими Монро вече беше там, подпрян на стената. Той изглеждаше като въплъщение на изящното безразличие и великолепната скука. Панталоните му имаха двадесет и седем сантиметра ширина, а носовете на лачените му обувки бяха квадратни като тухли. Черна папийонка украсяваше бялата му копринена риза, а гладко сресаните му коси блестяха. Джими беше градско момче и той лениво се устреми към своята плячка. Преди Елис да свали палтото си, Джими вече беше при нея и с уморен тон, усвоен още в гимназията, попита:

— Танцуваш ли, малката?

— Какво? — попита Елис.

— Ще танцуваме ли?

— Да танцуваме? — Елис го погледна със своите обещаващи замъглени очи.

Безсмисленият ѝ въпрос му се стори изведнъж очарователен, шеговит и в същото време намекващ за нещо повече, което развълнува дори циничния Джими.

„Да танцуваме!“ Той си помисли, че тя попита: „Само да танцуваме ли?“ И въпреки придобития си опит, гърлото на Джими се сви, ръцете и краката му затрепериха, а по врата му нахлу кръв.

Елис се обърна към майка си, която грачеше като сврака за домашните си работи с мисис Бренън.

— Мамо, може ли да потанцувам? — попита тя.

— Разбира се — усмихна се Катрин и добави: — Повесели се поне веднъж.

Джими веднага разбра, че Елис танцува много лошо. Щом музиката спря, той каза:

— Искаш ли да излезем навън? Тук е много горещо. — И я поведе в училищния двор.

В това време една жена, която стоеше на входа на училището, влезе бързо в помещението и прошепна нещо на ухото на Катрин, която скочи като попарена и изтича на двора.

— Елис! — изкрещя тя с обезумял глас. — Елис, върни се веднага!

Когато от сянката на дърветата изплуваха двете фигури, Катрин се нахвърли върху Джими:

— А ти да се държиш по-далеч от нея, чу ли? По-далеч, защото иначе ще си изпатиш!

Цялата смелост на Джими се стопи. Той се чувстваше като дете, отпратено за наказание вкъщи. Мразеше се заради своя страх, но не можеше да го надвие.

Катрин поведе Елис в залата.

— Нали баща ти поръча да се държиш по-далеч от Джими Монро, а! — нахвърли се Катрин върху дъщеря си. Тя беше уплашена.

— Той ли беше?

— Разбира се, че той. Какво правехте там в двора?

— Целувахме се — отговори уплашено Елис. Катрин замръзна.

— Господи — промълви тя, — какво да правя?

— Лошо ли е това, мамо? Катрин поклати глава.

— Не, не! Разбира се, че не е лошо! — почти извика тя. — Но да не си посмяла да кажеш на баща си. Дори и да те пита, мълчи си. О, той ще полудее! Сега сядай до мен и да не си мръднала цяла вечер. И да не си погледнала този Джими Монро, разбра ли? Може пък баща ти нищо да не разбере. О, Господи! Надявам се, че нищо няма да научи.

В понеделник, когато слезе от вечерния влак в Сълинъс, Акулата Уикс се качи в автобуса и слезе на кръстопътя. Оттук пътят водеше право в Райските пасбища. Акулата стисна здраво стария си куфар и тръгна. Оставаха му само четири мили до вкъщи.

Нощта беше ясна, прохладна и звездна. От хълмовете се носеха тайнствени звуци, които го зовяха към дома. Те извикваха в него мечти и той вървеше, без да обръща внимание на пътя.

Акулата остана доволен от погребението. Имаше много красиви цветя. Плачът на жените и тържествената стъпка на мъжете, които изнесоха ковчега, предизвикаха в него тиха, непозната, дори приятна печал. Мъдрият църковен обред, който никой не разбираше и не слушаше, като упокой вля в душата и тялото му сладки тайнствени сокове. За него вратата на църквата се беше отворила за един час, след което се затвори. От краткото общуване с бога той отнесе силния, навяващ дрямка аромат на цветя и миризмата на благоухания. Беше се докоснал за миг до вечността.

Акулата не познаваше добре леля Нели, но погребението много му хареса. Роднините му се отнесоха с него с уважение и почит — явно по някакъв начин бяха подразбрали и подочули за богатството му. И сега, връщайки се у дома, той си спомняше за това и чувството на задоволство като че ли съкращаваше пътя му. Той бързо стигна до Райските пасбища и надникна в Универсалния магазин. Беше сигурен, че там ще намери някой, който да му разкаже за всички събития, станали в долината в негово отсъствие.

Алън, собственикът на магазина, знаеше всичко. При това той умееше да събуди интерес и с най-мъничката новина, като се преструваше, че не желае да говори повече за нея. И най-дребната

клюка, разказана от стария Алън, предизвикваше необходимото възмущение в слушателя.

Акулата влезе в магазина. Старият Алън седеше на един стол с подвижна облегалка, а в очите му пламтеше любопитство.

— Чух, че си заминал — започна той с глас, който предразполагаше към необходимото доверие.

— Да, бях в Оуклънд — отговори Акулата. — Трябваше да отида на погребение. В същото време мислех да уредя и някои лични дела.

— Изкара ли нещо?

— Не знам какво да ти кажа... Интересувах се от една компания.

— Купи ли акции?

— Да, малко.

Двамата помълчаха.

— Нещо да е станало, докато ме нямаше? — попита Акулата.

Алън се опита да се престори, че не желае да говори по този въпрос. По лицето му се изписа почти естествено отвращение към неизвестната за Акулата клюка.

— Имаше танци в училището — най-накрая отстъпи той.

— Да, знаех.

Алън като че ли още повече се смути. Да каже ли на Акулата това, което знаеше, или да премълчи. Уикс с интерес наблюдаваше Алън. Той и по-рано беше виждал подобни сцени.

— Е, какво? — подкани го той.

— Чух, че скоро ще има сватба — промълви Алън.

— Ха! Че кой?

— Един от нашите.

— Кой по-точно? — попита отново Акулата. Алън се позабави с отговора.

— Ти — най-накрая каза той.

— Аз? — усмихна се Акулата.

— Елис.

Акулата се втренчи в стареца. После застрашително пристъпи към него.

— За какво ми говориш?

Алън разбра, че е сгрешил и целия се сви от страх.

— Какво сте намислили, мистър Уикс?

— Разкажи ми всичко! — изгърмя Акулата. Той хвана здраво раменете на Алън и го разтърси силно.

— Просто... имаше танци.

— Елис беше ли там?

— Да.

— Какво прави тя там?

— Не зная. Мисля, нищо.

Акулата грубо дръпна стареца от стола. Краката на възрастния човек трепереха.

— Говори! — настоя Акулата. Старецът измънка:

— Елис само излезе в градината с Джими Монро.

Акулата улови Алън за раменете и отново го разтърси.

— Говори де, какво са правили там?

— Не зная, мистър Уикс.

— Говори!

— Е, мис Бърк... мис Бърк каза, че са се целували.

Акулата метна Алън като чувал и седна. Тази новина го потресе. В главата му така и не можеше да се побере мисълта за безчестието на дъщеря му. Той не вярваше, че срещата навън е свършила само с целувка.

Акулата обърна глава и погледът му безпомощно запълзя по стените — очите му се спряха на пушката, изложена на витрината.

— Да не си посмял! — извика Алън. — Тази пушка не е твоя!

Акулата дори не беше забелязал оръжието, но сега, когато Алън спомена за него, той подскочи, отвори витрината и извади тежката пушка. Акулата откъсна цената, пхна пачка патрони в джоба си и без да погледне собственика на магазина изхвъркна навън в тъмнината. Още не бяха заглъхнали стъпките му, когато старият Алън се спусна към телефона.

Акулата Уикс крачеше бързо към дома на Монро. Мислите в главата му се носеха хаотично. И макар да не вървя много, той вече беше твърдо убеден, че няма да убие Джими Монро. Акулата не би стигнал сам до тази мисъл, ако не му беше помогнал Алън. Тогава той не мислеше, а сега се мъчеше да си представи какво ще прави, когато стигне до къщата на Джими. Може би все пак трябваше да го застреля?

Акулата чу шум от бързо приближаваща се кола и се мушна в храстите. След малко приближи къщата на Монро, но вече не

чувстваше никаква омраза към Джими. Душата му опустя от мисълта, че дъщеря му Елис е изгубила девствеността си. За него тя вече беше мъртва. По друг начин не можеше да мисли за нея.

Акулата видя, че в къщата на Монро свети. Вече знаеше, че няма да може да застреля Джими. Дори и да му се подиграваха. В душата си той не бе убиец. Затова реши само да надникне, а след това да се прибере у дома. Може би щяха да му се присмеят? Но какво от това? Акулата не можеше да убива.

От тъмните храсти пред него неочаквано изскочи човек и извика:
— Хвърли пушката, Уикс! Горещете!

Акулата уморено остави пушката на земята. Беше познал гласа на шерифа.

— Здравей, Джек — каза той.

И тогава от всички страни го заобиколиха хора. Между тях Акулата видя и изплашеното лице на Джими.

— Защо си искал да убиеш сина ми? — извика бащата на Джими. — Старият Алън ми се обади по телефона. Джими никого не е обидил, Уикс. А аз тебе така ще те наредя, че вече няма и да си помислиш да направиш зло.

— Ние нямаме право да го арестуваме — прекъсна го шерифът.
— Уикс не е извършил нищо лошо. Можем само да го глобим.

— Тогава ще поискам глоба!

— Вземи по-голяма глоба — подкрепи го шерифът. — Акулата е доста богат човек. А сега да го отведем в Сълинъс, където ще можеш да му предявиш своите обвинения.

На другата сутрин Акулата Уикс, безразличен към всичко, се прибра у дома и легна в леглото. Лежеше, без да притваря своите уморени и празни очи, а ръцете му висяха неподвижно като на мъртвец. Часовете минаваха, но Акулата не се и помръдваше.

Когато той влезе в къщата, Катрин беше в зеленчуковата градина. Отпуснатите рамене и наведената глава на Акулата ѝ доставиха горчива радост. По обед тя дойде да приготви обед и нареди на Елис да стъпва на пръсти.

В три часа тя най-накрая отвори вратата на спалнята и каза:

— У Елис всичко е наред. По-добре да ме беше попитал, преди да предприемеш нещо. Акулата нищо не отговори.

— Не ми ли вярваш? — попита Катрин, изплашена от безжизнения му вид. — Ако не ми вярваш, можеш да отидеш при доктора. Аз ще изпратя да го повикат, ако не ми вярваш.

— Вярвам ти — каза той безразлично.

В тази минута Катрин бе обзета от чувство, непознато ѝ до този момент. В нея заговори доброто към Уикс. Тя седна на края на леглото и с уверен жест сложи главата на Акулата върху коленете си. Направи го инстинктивно, а след това, подчинявайки се на това силно чувство, го погали по челото. Акулата не се помръдна. Той продължаваше да гледа към тавана. Катрин продължи да го гали и Акулата изведнъж заговори:

— Аз вече нямам пари — каза той с глух глас. — Те ми поискаха десет хиляди долара глоба. Трябваше да кажа на съдията. Всички го чуха. Вече всички знаят, че нямам пари. А аз никога не съм и имал. Чуваш ли? Тази тетрадка беше измама. Всеки ред в нея беше лъжа! Сега всички знаят. Трябваше да кажа на съдията.

Катрин милваше главата му и нежното чувство продължаваше да расте в душата ѝ. В този момент тя беше най-щедрата жена в света — в коленете ѝ лежеше цялата вселена. Съжалението я възвиси. Сякаш душата ѝ се стремеше да успокои всички страдащи по земята.

— Аз никого не исках да обидя — отново заговори Акулата. — Нямах да стрелям по Джими. Не успях да се махна и те ме хванаха. През цялото време са смятали, че съм искал да го убия. А сега всички знаят, че нямам пари.

Той лежеше отпуснат и гледаше в тавана.

Изведнъж нежността, която бе обзела Катрин, я изпълни с необикновена сила. Тя вече знаеше на какво е способна и ликуваше от щастие. В този миг тя беше красива.

— Не ти вървеше — каза тихо Катрин. — Целия си живот го даде на тази стара ферма, но не ти вървеше. И откъде знаеш, че няма да можеш да спечелиш пари? Аз мисля, че можеш. Сигурна съм в това!

Докато седеше край него, в нея растеше съзнанието за силата ѝ. Катрин знаеше, че цял живот се бе стремяла към този миг. Тя беше богиня, чрез нея говореше гласът на съдбата. И продължи да гали мъжа си по челото.

— Ние ще се махнем от тук — повтаряше тя. — Ще продадем фермата и ще се махнем. Тогава ще имаш възможностите, които никога

не си имал. Ще видиш! Аз вярвам в теб!

В погледа на Акулата проблесна жив пламък. Той се обърна, погледна Катрин и за първи път видя колко е прекрасна. И докато я гледаше, нейната сила като че ли се предаде на него. Акулата силно притисна глава към коленете ѝ. Катрин се наведе към мъжа си. Тя се изплаши, защото почувства как чудотворната сила я напуска. Изведнъж Акулата се надигна. Беше забравил за Катрин, но в очите му блестеше силата, която тя вля в него.

— Аз ще се махна! Ще продам фермата! — извика той. — Отново ще имам пари! Ще удари моят час и тогава ще им покажа кой съм!

Издание:

Еволюция на смеха II. Сборник хумористични разкази

Съставител: Дияна Николова, Пламен Мавров

Дизайн на корицата: Борил Караиванов

Предпечатна подготовка: Петър Мавров

ИК „Кронос“, 2004

ISBN 954-8516-87-X

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.